

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 26. Quis Auctor dicatur omni exceptione major.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

nemo illi dicit contrarium, nec ipse oppositum agnoscit, cum enim ipsemet examinare non possit, potest stare iudicio illius, de cuius probitate, prudentia & scientia dubitare non debet: hinc *S. Anton.* apud *Ess* in app. à 161. pro regula dabit doctis illud *Prov.* 27. *Ps.* 11. *Stude sapientia fili mi*; indoctis autem illud *Deut.* 32. *Ps.* 7. *Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi, maiores tuas & dicent tibi.*

157 §. IV. Si parochus vel confessorius vel Theologus, qui communiter habetur sufficiens & aptus muneri suo, dicat aliquid ex communibus dubiis esse licitum, reputari potest esse probabile, & talem sequens plerumque non errat, sed sequitur regulam verè & positivè probabilem, maximè si sit rudis, ita *Teril.* in *Reg.* q. 53. n. 9.

158 §. V. *Obji.* I. Pro regula in Jure dicitur, opinio communis habenda est pro lege, ergo dicta n. 151 non sunt vera. *R.* Hoc ut plurimum intelligitur in materia legis humanæ, neque semper tenet, sed tantùm ordinariè, uti fusè ostendit *Carden.* in annot. post 2. part. 1. crisis à n. 26., & specialiter hic non tenet ob rationem datam n. 151.

159 *Obji.* II. *Aristoteles* ad probabilia ab extrinseco requirit, ut videantur omnibus vel plerisque vel maximè notis, uti dictum n. 113. ergo ad probabile est necesse, ut ita videatur pluribus. *R.* n. conseq., nam ibi agit de principiis, per quæ conclusiones probabiles inferuntur, & loquitur in plurali de probabilibus, hinc in plurali requirit sapientes, cum quo stat, quòd probabile in singulari possit haberi per sapientem, si rationem gravem afferat à reliquis non expensam vel non solutam.

160 *Q.* 26. *Quis Auctor dicatur esse omni exceptione major.* *R.*

§. I.

§. I. Ille est omni exceptione major, contra quem opponi non potest una harum exceptionum, vel 1. quòd ejus opinio sit contra principium aliquod certum, tum enim est certò falsa & improbabilis: vel 2. quòd levi, æquivoco aut sophistico fundamento nitatur: vel 3. quòd ipse aliàs varia improbabilia & à cæteris Theologis reprobata docuerit, cum enim gravitas fundamenti dicatur relativè ad judicium prudentum, si hi aliquid communiter rejiciant ut improbabile, censeri non poterit grave: vel 4. quòd sit merus summista, qui sententias utrimque non examinatas à se, tantùm sumat ex aliis & solùm exscribat, tum enim stari non potest ejus judicio, cum incertum sit, an quæstionem bene intellexerit & argumenta penetrarit: si unum horum possit contra ipsum opponi, non est omni exceptione major: *Nec refert* quòd sit vir probus & doctus, adeoque videatur esse præsumptio pro ipso, nam cum alii viri probi & docti melioribus fundamentis nixi dicant illius opinionem esse improbabilem, est major præsumptio pro his, & sic major præsumptio elidit minorem, ita *Carden.* in 1. crisi d. II. n. 282. d. 55. n. 4. d. 57. à n. 7., ubi ostendit à probatissimis Auctoribus requiri omnes conditiones illas ad hoc, ut aliquis auctor possit opinionem suam reddere probabilem.

§. II. Rectè notat *Carden.* in 2. crisi d. 1. c. 13. 161 per hoc nihil decedere de auctoritate alicujus Auctoris, quòd aliqua ipsius sententia sit postmodum damnata, dummodo ante damnationem fuerit à gravibus Theologis habita tanquam verè probabilis, talis enim invincibiliter erravit, & cum motivo, quod secundum prudentem tum judicium erat grave: & sic quoque SS. PP. inveniuntur errasse, de quorum auctoritate non ideo aliquid decessit: sic refert *Sanch.*

de matr. l. 7. d. 52. n. 5. *Sanctum Th. & S. Bonav.* docuisse omnes gradus affinitatis & consanguinitatis, in quibus matrimonium *Levit. 18.* prohibetur, facere illud jure naturæ illicitum, quod tamen nunc est improbable, neque ideo desinunt SS. illi DD. esse omni exceptione majores. Similiter *S. Th.* in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. q. 1. docuit valere Sacramentum pœnitentiæ, licet dolor absolutionem sequatur: item *ibid.* a. 3. q. 2. moribundum teneri confiteri laico, si desit Sacerdos; non credo autem nunc esse aliquem, qui eas opiniones dicat esse adhuc probabiles.

162 §. III. Illi non sunt meri summistæ, qui licet collegerint casus in parvas Summas, tamen id fecerunt post doctam Theologiam, præcipuè moralem, aut post examinatas Auctorum sententias, tum enim doctrinam suam jam antè cum rationibus suis cognitam sæpe cum magno judicio, collegerunt in compendia pro majore commoditate legentium, & tales sunt *Cajet. Navar. Tolet. Sa. Busenb.* aliique plures, qui pariter esse possunt omni exceptione majores.

163 §. IV. Auctor omni exceptione major vocari solet Classicus, quia nempe ejus auctoritas in scholis vel tribunalibus recipitur tanquam probabilis: qui autem non est hujusmodi auctoritatis, dicitur proletarius, nam apud Romanos plebei & qui erant parvæ auctoritatis dicebantur proletarii, uti habet *Aulus Gellius* in noct. Attic. l. 16. c. 10. & l. 19. c. 8., & tales proletarii, quamvis etiam multi sint, non faciunt opinionem suam probabilem, nisi alia adminicula accedant.

164 §. V. Auctor, cujus librum aut scripta non legi, non facit mihi opinionem suam probabilem, licet sciam esse promotum Doctorem Theologiæ in aliqua Universitate, nisi fortè ex fama publica vel aliunde factis resciam de ejus probitate & doctrina, nam alioquin

quin non potero esse certus, quòd materias debite excutiat, aut prudenter concludat, uti rectè *Carden.* à n. 20., & experientia docet promoveri multos ac etiam protrudere aliqua in lucem, qui non sunt omni exceptione majores.

§. VI. Licet inveniam in aliquo Auctore plures alios citatos pro aliqua opinione, ex hoc præcisè non semper potero prudenter judicare illam opinionem esse probabilem, tum quia non ideo scio, an ille citans, Auctores illos inspexerit vel intellexerit, & an ipse atque ab ipso citati sint omni exceptione majores, tum etiam quia citationes sæpissime fallunt, uti experientiâ didici, & qui pro una opinione citantur, sæpe stant pro opposita, ita *Teril. Moya. Carden.* à n. 23. Communiter tamen, quando Auctores citantes sunt aliunde satis noti de scientia & fidelitate, simulque citati sunt pariter satis noti, opinio relata censei poterit probabilis.

§. VII. Longum esset in individuo referre Auctores omni exceptione majores: *Cardenas* à n. 44. fuffissimè probat omni exceptione majores esse *Suar. T. Sanch. Vasq. Valent. Molin. Less. Az. Nav.* Longè plures scio, sed invidiosum foret aliquos referre & alios omittere. Auctores Classicos ex antiquis refert longo ordine *Az. l. 2. c. 14.* Quæ autem contra hîc dicta opponit *Eliz. l. 8. q. 5. & seqq.*, nullius sunt momenti.

Post hæc scripta incidi in librum, qui si verus est, nullus Auctor Jesuita est omni exceptione major: Titulus libri est, *Artes Iesuiticæ in sustinendis pertinaciter novitatibus damnabilibusque Sociorum laxitatibus, quarum 660. hîc exhibentur, SS. D. N. Clementi Papæ XI. denunciata per Christianum Aleophilum Salisburgi apud Amatorem Kerckhove 1703. A. §. 1. usque ad §. 27. habet 660. propositiones,*

nes, quarum velut Auctores refert Jesuitas: à §. 28. usque ad finem refert alia, quæ vocat *Artificia Jesuitica*. Auctor ille non audet prodere nomen suum, quicquid que autem sit, iudicio sapientissimorum Præfulum, Doctorum, aliorumque virorum, qui Jesuitæ non sunt, est iniquè malevolus, 1. quia sententias plurimas, si non omnes, quarum Auctores primi sunt alii, attribuit Jesuitis velut Auctoribus. 2. quia ad invidiam refert pro illis sententiis solos Jesuitas, cum evidens sit doctas esse & multas etiamnum doceri ab aliis plurimis. 3. quia sententias vel correctas vel nunc damnatas, quas antehac Auctores ex omni ordine, statu & conditione admittebant velut probabiles, adhuc attribuit Jesuitis, atque si ab illis approbentur in sensu reprobato, & postquam Ecclesia aliud declaravit. 4. quia sententias ab uno vel altero, etiam in privatis tantum thesibus, aut saltem à paucioribus Jesuitis doctas, & à plerisque aliis Jesuitis improbatas ac efficaciter confutatas, pergit referre veluti sententias Jesuitarum proprias. 5. quia aliquas sententias, quas omnes ferè Doctores etiamnum fatentur probabiles, refert tanquam laxitates intolerabiles & velut certò improbabiles. Hæc omnia demonstrare possem, sed non est operæ pretium.

Apologia doctrinæ Jesuitarum anno 1704. impressa Leodii, item alia similis anno 1706. impressa Coloniae justificat Jesuitarum doctrinam his propositionibus, 1. Jesuitæ in materia morum semper tenuerunt opiniones, quæ in scholis Catholicis eo tempore erant communes. 2. si Jesuitæ aliqui tenuerunt aliquas opiniones contra communem, in hoc secuti sunt alios non Jesuitas, & major pars Jesuitarum illis contradixit. 3. si aliqua opinio à S. Sede damnata fuit, eandem damnarunt Jesuitæ, nec permisissent à suis impunè doceri.

Quæ

Quæ Auctor famosus à §. 28. vocat artificia Jesuitica, plena sunt mendaciis & calumniis, ac virulentum hominis animum apertè detegunt.

Quod in in conclusione habet pag. 355. de vaticinio S. Borgia, hoc infideliter corrumpit, quia S. Borgia non dixit unquam tempus venturum, quo id eveniet apud Jesuitas, sed ita habet: *Sanè si nullà habità ratione vocationis & Spiritus, quo quisque impulsus accedit, litteras modò spectemus & alia exteriora talenta ac dona, veniet tempus, quo se Societas multis quidem hominibus abundantem, sed spiritu & virtute destitutam moriens intuebitur, unde existet ambitio &c.* Si nempe neglexerit vocationem & Spiritum, id autem speramus nunquam futurum, neque hæcenus est factum. Ex hoc uno loco potest lector facere conjecturam de sinceritate ac fidelitate scriptoris in reliquis. *Voluit audacter calumniari, quia scribit semper aliquid habere, maximè apud indoctos & imprudentes.*

Q. 27. *An opinio hac ipso sit probabilis, quòd deducatur ex aliis saltem probabilibus.* R. 167

§ I. Non semper, uti latè demonstrat Carden. in 1. crisi d. 7. & 8., sæpe enim fit, ut duæ propositiones seorsim sint probabiles, quæ tamen simul sumptæ non sunt probabiles, ideoque dicuntur non comprobabiles, unde quod ex illis inferetur, non erit probabile, v. g. *predeterminatio Physica tollit libertatem, sed datur predeterminatio Physica, ergo datur aliquid tollens libertatem: quantitas non distinguitur à substantia, sed quantitas panis manet in Eucharistia, ergo substantia panis manet in Eucharistia: utraque conclusio est hæretica, & tamen utraque sequitur ex præmissis probabilibus; ideo autem malè ita deducitur, quia præmissæ istæ non sunt comprobabiles, id est, non sunt tales, ut judicari possint*